

Stopnjevanje umazane vojne v Vietnamu

Brezobzirno uničevanje življenj in gospodarstva

Stopnjevanje ameriškega napada na Vietnam postaja vedno bolj vznemirljivo tudi zato, ker se napadi vedno bolj usmerjajo proti severu, t.j. proti ozemlju, ki pripada Demokratični vietnamski republiki.

Ameriško ladje, ki je zasidrano nedaleč od vietnamske obale sistematično obstreljuje naprave na ozemlju Demokratične vietnamske republike. Topovi na ameriških ladjah imajo, kot kaže, doseg okrog 24 km. Hitrost streljanja teh topov znaša 15 granat v minuti. Rušilci pa so opremljeni s topovi, ki lahko izstrele tudi 200 raket v minuti.

Ameriški prvaki «opravičujejo» stopnjevanje napada z «novo politiko», ki dovoljuje ameriškim vojakom tudi vstop na severnovietnamsko področje.

Taka je torej ta «nova politika, ki privaja vietnamsko krizo na skrajni rob in ki še bolj kot doslej grozi, da se vojni vrtnec razširi še na druga področja

Kako kritičen je položaj potrjuje med drugim tudi protest, ki ga je Severni Vietnam izročil mednarodni kontrolni komisiji in ki opominja, da so ZDA storile nov, zelo resen in nevaren korak pri razširjanju svojega vojnega angažiranja. Ta akcija — tako pripominja protest — pomeni še eno kršitev ženevskih dogovorov iz leta 1954 o Vietnamu, pomeni, kršitev statuta demilitarizirane cone, kakor tudi osnovnih načel mednarodnega prava.

Moskovski časopis «Izvestja» piše, da bombardiranje Severnega Vietnama in obstreljevanje severnovietnamskega ozemlja pomeni nadaljnje zanikanje trditve, da ameriška vlada želi sporazumno rešitev spora. Te akcije so toliko bolj hude, ker so jih začeli izvajati potem, ko je severnovietnamska vlada postavila konkretne mirovne predloge.

Spričo novih silno vznemirljivih akcij ameriške vojske v Vietnamu in grozeče nevarnosti, da se vojni požar razširi, je ameriški odbor za mir v Vietnamu sklenil, da bo poleg drugih akcij, dne 2. aprila povzročil velike zastoje v prometu na vsej ameriški cestni mreži. Nasprotnike vojne v Vietnamu je pozval, naj 2. aprila ustavijo vozila na križiščih glavnih cest v državi.

Tudi v Italiji se množe akcije proti vojni v Vietnamu. Italijanski odbor za mir je med drugim naslovil italijanskemu parlamentu po-

sebno spomenico, v kateri je rečeno:

«Vojna, ki že dolga leta divja v Vietnamu in za katero se ne ve, kdaj se bo končala, vzbuja v ljudeh vsega sveta vedno bolj odkrito in odločno obsodbo. V nasprotju z odmevi razumnega javnega mnenja pa ameriški vojaški stroj nadaljuje vedno večje stopnjevanje v napadu na Severni Vietnam in z brezobzirnim uničevanjem življenj in gospodarstva Južnega Vietnama.

V tem trenutku bi stališče, ki bi ga zavzele vlade ameriških zaveznikov v Evropi moglo odločilno vplivati na to, da ameriška vlada spremeni svojo skrajno škodljivo politiko. Italijanska vlada se tej odgovornosti ne more odtegniti!

Delovni ljudje in ljudje kulture, združeni v obsodbi napada na Vietnam, odločno pozivajo italijanski parlament, naj prisili vlado, da odtrga italijansko državo od slehernega «razumevanja» za ameriški poseg v vojno ter naj da pobudo za takojšnje prenehanje bombardiranja; za priznanje južnovietnamske osvobodilne fronte kot polnopravnega člana pri pogajanjih; za spoštovanje pravic vietnamskega ljudstva do svobode, neodvisnosti in zedinjenosti, kot je bilo določeno v ženevskih dogovorih leta 1954»

Tudi v Trstu je občutiti povečan odpor proti vojni v Vietnamu. Potrdila ga je tudi zelo uspešna manifestacija za mir, ki jo je v nedeljo priredil Tržaški odbor za mir. Zastopnik italijanskega vsedržavnega odbora za mir je v svojem govoru na omenjeni manifestaciji, ki je bila v kinu «Alabarda», med drugim dejal, da so zgrešene trditve tistih, ki menijo, da je bil poseg ameriške vojske v Vietnamu potreben zaradi ohranitve ravnotežja v tem delu sveta. Vprašal je, od kod pravica Američanom, za njihov napad, za dvojni napad proti južnovietnamski osvobodilni fronti in proti Severnemu Vietnamu, ki je suverena država. Poudaril je tudi, da prav sedanje stanje v Vietnamu potrjuje, da je ameriška mirovna ofenziva lažna, saj teži med drugim tudi za tem, da postavi obe vojskujoci se strani na isto raven. Povrh tega pa se Američani niso nikoli jasno izrekli kaj pravzaprav hočejo. Sokrivdo pri tem pa imajo tudi ameriški zavezniki, med katerimi je tudi italijanska vlada.

Proti koncu svojega govora je

predstavnik omenjenega odbora za mir dejal, da četudi bi Američani vojaško zmagali v Vietnamu, ne bodo nikoli mogli zmagati politično, kajti kdo bo z njimi sestavil oblast, kdo bo z njimi zmagal v Vietnamu? To ni mogoče tudi za to, ker bi se Američani znašli proti 30 milijonom Vietnamcev, kajti proti njim bi bili skoraj vsi, saj je dejansko skoraj vse vietnamsko ljudstvo na strani osvobodilne fronte.

Tudi zato se proti surovemu ameriškemu napadu postavlja ves kulturni svet in vse zdravo javno mnenje — tudi v Ameriki.

Grozodejstva umazane vojne v Vietnamu

Pomen in obseg stavk in protestov v Španiji

Tisoči delavcev v protestnem pohodu po madridskih ulicah, asturski delavci so ustavili delo, solidarnostne stavke po vsej Španiji, vlada je zaprla madridsko univerzo, barcelonske študente so z rektorjevim odlokom odstranili z univerze, študentje v Saragozi in Valenciji stavkajo iz solidarnosti s 36 tovariši, aretiranimi, ker so sodelovali v pripravah na prvi nacionalni kongres ilegalnih demokratičnih študentskih sindikatov, 5 delavcev «Standard - Electric» je bilo obsojenih zaradi članstva v delavskih komisijah....

Komaj poldrugi mesec po referendumu o «organskem zakonu» izginjajo še zadnji sledovi idile o

«enotnosti naroda okoli caudilla».

«Protireferendum» teče. V luči burnih dogodkov, ki so se odigrali konec januarja in v začetku februarja, je Španija tisto, kar je: država z izredno ostro družbeno neenakostjo in naraščajočimi razrednimi spopadi; diktatura, ki jo razjedajo notranja nasprotja.

600 delavcev jeklarne v Echeveriju (Biskaja) stavka že od začetka decembra, zahtevajoč boljše delovne in življenjske razmere ter vrnitev 24 svojih odpuščenih tovarišev. Delodajalec v začetku ni bil posebeno vznemirljen in je izbral stavko, da se znebi nakopičenih zalog blaga. Spor je prišel pred sodišče. Delavci so se spraševali, ali si bo sodišče prvokrat v francistični Španiji upalo nastopiti proti delodajalcu. Ta stavka je prerasla v simbol. Iz drugih industrijskih območij prihaja stavkarjem pomoč v denarju in drugih solidarnostnih dokazih. Simbolična veljava tega spora pa je še vedno veliko večja. Medtem ko je delavska Španija z naraščajočim zanimanjem spremljala razvoj dogodkov v biskajski jeklarni, pa se je spopadi nenadoma preseli na mestne ulice.

Delavske komisije, jedro novega neodvisnega sindikalizma, so pripravljale protestne stavke proti življenjskim razmeram v številnih podjetjih, in sicer za prvi februar. Policija je poskušala vnaprej izpodkopati to akcijo, pa je nekaj dni pred tem datumom začela zapirati člane delavskih komisij v večjih industrijskih središčih. Delavci so odgovorili z demonstracijami in ustavitvijo dela. 27. januarja se je (po uradnih podatkih) zbralo kakih 10.000 delavcev v madridskih predmestjih in odšlo v mirnem protestnem pohodu proti središču mesta. Več tisoč študentov pa se je zbralo pred pravno fakulteto in odšlo v isto smer kakor delavci, vzklikajoč gesla o sindikalnih svoboščinah in solidarnosti med delavci in študenti. Obojni so se spoprijeli z močnimi policijskimi odredi. Velik del madridske industrije je obstal za štiri dni položaj, na univerzi pa se še vedno ni normaliziral. Delegacija francoskih in belgijskih kovinarjev, ki je prišla v glavno mesto protestirat proti aretacijam članov delavskih komisij, je sporočila, da se je 27. januarja udeležilo demonstracij kljub policijskim grožnjam in obračunavanjem nad 100.000 ljudi. Še nikoli od vojne sem ni bilo v Madridu stavk in demonstracij s takim obsegom.

Hkrati so spopadi vzplamteli v notranjosti. V pičlih nekaj dneh je začelo stavkati kakih 20.000 asturskih rudarjev. Razlogi za stavko so bili enaki kakor v Madridu in Biskaji: težke življenjske razmere in aretacije članov delavskih komisij. 7.000 delavcev ladjedelnice Ferol v Galileiji je demonstriralo zaradi odpusta tovarišev.

Stavkovno gibanje v Španiji ima nekatera izrazito nova obeležja. Predvsem gre za njegovo širino, kakor so to pravilno ugotovili predstavniki francoskih in belgijskih sindikatov. Stavke so postale bolj ali manj vsakodnevni pojav. Spopadi, ki so se začeli konec januarja, so se širili kakor bengalični ogenj. Čeprav so nekateri časopisi, ki so najbližji režimu, tudi tokrat po stari navadi govorili o samo posamičnih «neredih, organiziranih iz tujine», postaja ta teza v obeh javnosti brez vsakršne osnove glede na širino stavkovnih akcij in politično raznobarvnost njihovih udeležencev.

Pravzaprav pa iz teh akcij hitro raste novo špansko sindikalno gibanje (Nadaljevanje na 4. strani)

Zares čudno tolmačenje

napadene, samo branijo) in izjava predsednika Demokratične republike Vietnama sta v svojem bistvu odgovor Johnsonu, ki je sicer hri navsko trdil, da bi rad sedel za konferenčno mizo «ako bi iz Hanoja prišlo znamenje dobre volje». Še več: če je predsednik Demokratične republike Vietnama jasno odgovoril Johnsonu, je vodstvo južnovietnamske osvobodilne fronte v bistvu uresničilo predlog glavnega tajnika Združenih narodov o postopnem zmanjševanju vojaških dejavnosti. Glede znanih petih točk, ki jih je svojčas postavila osvobodilna fronta in štirih točk, ki jih je postavila Demokratična republika Vietnama, velja zopet poslušati glas predsednika vlade Demokratične republike Vietnama in predsednika osvobodilne južnovietnamske osvobodilne fronte, ki pravita, da te točke niso predhodni pogoji,

temveč samo osnova za pogajanja. To pomeni, da je nemogoče misliti na pogajanja, ako ni osnova teh načel ženevskega dogovora, po katerem mora biti Vietnam svoboden, nevtralen in brez tujih vojaških oporišč. To pa niso predpogoji, temveč osnova pogajanj in to pomeni, da Vietnamci nimajo namena pogajati se, ako ZDA ne pristanejo na načelo neodvisnosti. Kdaj in kako se bodo ameriške, južnokorejske, avstralske, novozevelandske in filipinske čete umaknile in pustile Vietnamcem, da sami odločajo o svoji bodočnosti, bodo določila pogajanja. Teh pogajanj se Johnson boji, ker ve, da nima opravčila za svoja početja!

Zakaj zahtevajo Vietnamci prekinitve bombardnih (danes tudi topniških) napadov na Severni Vietnam? Zato, ker ne more konferenca po-

tekati pod bombami, pa tudi zato, ker ne more uradno priznati upravičenosti bombardiranja, torej vojne, ki bila nikoli napovedana. Ne-napovedana vojna pa je piratstvo!

Kako daleč od vseh teh dejstev je «Novi list»? Zanj je vse «trma ekstremizem, kitajski vpliv... Zato res ne moremo reči, da je v dobri veri, ko izraža svoja stališča o sicer tako važnem vprašanju vojne in miru, kar danes pomeni izražanje o Vietnamu.

So mar trmasti vietnamski partizani, ko sprejemajo premirje za krščanski božič in novo leto, ki ju praznujejo Američani in le maloštevilni vietnamski katoličani in ne budisti? Kje je torej dobra volja?

Prav gotovo te volje ni v srcu predsednika Johnsona, ki je kljub pozivu papeža in prošnji glavnega tajnika Združenih narodov ter kljub pobožnim željam italijanskega zunanjega ministra, s še večjo silo in krutostjo obnovil bombe in topniške napade na Vietnam.

«Novi list» guli svojo staro lajano. Med drugim «ugotavlja», da ker so Vietnamci trmasti, nočejo pogajanj, katera naj bi hrepeneče želel Johnson. Pri vsem tem pa je — po mnenju Novega lista namreč — sokriva Sovjetska zveza, ker noče spraviti Vietnamcev k pameti.

In vendar je znana stvar, da se stvari bistveno drugače razvijajo. Prva dva meseca tega leta sta potekla v znamenju pobud za mir, ki sta jih sprožila Demokratična republika Vietnama in južnovietnamska osvobodilna fronta. Slednja je ob budističnem novem letu prve dni februarja, oklicala osemdnevno premirje, ki pa ga je južnovietnamska lutkovna vlada spoštovala samo štiri dni. Predsednik Demokratične republike Vietnama je izjavil, da je njegova vlada pripravljena sestiti konferenčno mizo, seveda ako Amerika preneha z bombardiranjem. Premirje, ki ga je enostransko nadaljevala južnovietnamska osvobodilna fronta (ta je namreč ukazala svojim silam, naj se, ako so

S skupnega zasedanja SKGZ in Unije Italijanov

Sodobna država mora dokončno ovreči preživela stališča o manjšinah

„Samo v okviru dogovorov med strankami se doslej vprašanja Slovencev niso rešila in tudi v bodoče ni tega pričakovati, saj obsegajo le obrobna vprašanja“

Prejšnjo soboto in nedeljo je bilo v Gorici skupno zasedanje izvršnih odborov tukajšnje Slovenske kulturno - gospodarske zveze in Unije Italijanov iz Istre in Reke.

Na skupnem zasedanju sta imela glavni poročili predsednika obeh zvez: Boris Race je govoril o vprašanjih slovenske manjšine v Italiji, prof. Borme pa o položaju italijanske manjšine v Jugoslaviji.

(Zaradi omejenega prostora objavljamo v izveščkih samo tisti del obravnave problematike, ki se tiče Slovencev. Op. uredn.)

V poročilu, ki ga je podal predsednik SKGZ je med drugim rečeno:

oooooooooooooooooooooooooooo

Nekaj ugotovitev

Na goriškem srečanju so predstavniki manjšinskih organizacij še enkrat ugotovili, da kljub nekaterim spremembam in kljub raznim »izjavam z avtoritativnega mesta ni še prodrlo spoznanje v zavest vladajočih političnih strank, da je treba manjšinsko vprašanje reševati kot sestavni del demokratične ureditve«.

Prav tako so ugotovili, da »samo v okviru dogovorov med strankami se doslej vprašanja Slovencev niso rešila in da tudi v bodoče tega ni pričakovati, ker so poleg vsega dogovori med strankami občasni, časovno omejeni ter obsegajo le obrobna vprašanja«.

In res, kljub nekaterim spremembam, kljub temu, da so prišli nekateri Slovenci v pokrajinski in občinski odbor v Trstu in Gorici, Slovenec ne more v nobenem pokrajinskem ali občinskem uradu spregovoriti v svoji materinščini. Niti na periferiji, v občinski izpostavi v Bazovici, ne more govoriti v slovenščini.

Tako kot v preteklosti vladajoči krogi tudi danes trmasto vztrajajo na starih šovinističnih stališčih. V tržaškem pokrajinskem in občinskem svetu so demokristjani, kljub »nekaterim spremembam«, še pred kratkim glasovali skupaj s fašisti in liberalci proti pravici, da slovenski izvoljeni predstavnik spregovori v svoji materinščini.

Prav tako ni še »prodrlo spoznanje v zavest vladajočih političnih strank«, da Slovenci — ki bi morali po ustavnih določilih biti povsem enakopravni državljani italijanske republike — morajo imeti enake pravice kot pripadniki večinskega naroda.

Trdno smo uverjeni, da bo potrebna še dolga in odločna borba preden bomo dosegli vse pravice, ki nam pripadajo. Ta borba pa je lahko uspešna le ako bo zares enotna, ako bodo v njej sodelovali vsi Slovenci in ako bo deležna polne podpore italijanskega resnično demokratičnega gibanja. Prav tako smo trdno uverjeni, da klečeplazenje okrog tistih, ki nam odrekajo pravice in ki so najbolj odgovorni za to, da so vprašanja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji še vedno nerešena, v nobenem primeru ne more roditi pozitivnih sadov. Z milostno dodelitvijo mest trem ali štirim Slovincem v krajevnih upravah v Trstu in Gorici se mnogoštevilna in zapleta vprašanja ne morejo rešiti.

»Ugotoviti moramo, da smo v Italiji še precej na začetku, kar se tiče osvajanja bistvenih načel, ki veljajo za odnose do manjšin na splošno. Zato smo še daleč od uveljavitve teh načel v praksi. Zivimo v državi, ki še danes ne rešuje manjšinskih vprašanj sistematično, ampak improvizirano in občasno. Ni še prodrlo spoznanje v zavest vladajočih strank, da je treba manjšinsko vprašanje reševati kot sestavni del demokratične ureditve, da je treba torej v prvi vrsti gledati na probleme manjšine kot notranje vprašanje države; da pomeni priznanje pravic manjšin in njihova zaščita zadovoljitev potreb enega dela državljanov, njihovo izenačenje z drugimi državljani tudi v tem, da se zagotove njihove narodne značilnosti. Kljub občasnim izjavam vplivnejših osebnosti večinske vladne stranke, ki ta načela poudarjajo, nas vsa povojna in tudi današnja praksa prepričuje, da se ta vprašanja še vedno rešujejo predvsem iz zunanje-političnega vidika. V svetu dežele Furlanija - Julijska krajina smo z avtoritativnega mesta slišali govoriti o naši narodni skupnosti skoro vedno isti sapi s potrebo po sodelovanju s Slovenijo in Koroško. Tudi ta povezava zgovorno dokazuje težnjo, da se slovenska problematika še vedno obravnava kot sestavni del zunanje politike. Nič čudnega torej, če ima v Rimu ključ za reševanje manjšinskih problemov zunanje ministrstvo in ne notranje, ter ostala ministrstva, kar bi bilo po pristojnosti bolj upravičeno. Tako stanje razkriva bistvo problema, in sicer, da se še vedno sodi, da so narodne manjšine tuje telo v državi, s katerimi je treba primerno ravnati: ali ga asimilirati in tako doseči nasilno vključevanje v večinski narod, ali ga spraviti v karanteno, kar predstavlja trajen politični problem. Toda »vsaka asimilacijska politika do narodnih manjšin povzroča nezadovoljstvo njihovih pripadnikov. Sodobna demokratična država mora dokončno ovreči taka zastarela in preživela stališča«.

Na goriškem zasedanju je bila sprejeta skupna izjava obeh zvez. Glede Slovencev v Italiji je v izjavi med drugim rečeno:

»Položaj v Italiji ni še tak, da bi se razkrajanje slovenske narodnostne skupnosti prenehalo. Temu je vzrok dejstvo, da slovenski jezik ne uživa nobene ali zelo omejene pravice, da slovenske organizacije ne uživajo enake podpore kakor podobne italijanske organizacije, da niso Slovenci sorazmerno zastopani v javnih službah, da niso skratka enakopravni na gospodarskem, političnem in kulturnem področju. Zaradi tega veljajo še vedno v polni meri sledeče zahteve: vprašanja slovenske manjšine v Italiji je treba globalno rešiti v smislu republiške ustave, deželnega statuta in mednarodnih dogovorov po poti in na način, ki se bo izkazal za najbolj primerne. S tem v zvezi je treba še posebej poudariti pereče vprašanje beneških Slovencev, ki ne uživajo še narodnostnih pravic. Treba je dosledno in v celoti izvajati posebni statut londonske spomenice, ki mora postati notranjepravno obvezna. Napovedana reforma obstoječih zakonikov mora priznati uporabo slovenskega jezika v odnosih s sodnimi oblastmi.

Poleg teh splošnih zahtev je treba nujno rešiti še naslednje: razširiti zakon o osnovnih šolah na videmsko pokrajino, izpopolniti šolsko mrežo v tržaški in goriški pokrajini, urediti še vsa preostala vprašanja, ki zadevajo slovensko šolo, novi deželni zakoni naj v večji meri upoštevajo koristi slovenske manjšine v deželi, prenehati z razlastitvami na Tržaškem po danes veljavnih predpisih in sprejeti nov pravični razlastitveni zakon, finančno breme za Slovensko gledališče v Trstu naj v celoti prevzamejo javne ustanove, razširiti je treba delokrog slovenskim denarnim zavodom in upoštevati pravično zastopstvo Slovencev pri obnavljanju osebja v javnih uradih in ustanovah in pri imenovanju članov raznih odborov in komisij.

Samo v okviru dogovorov med strankami se doslej ta vprašanja niso rešila in tudi v bodoče ni tega pričakovati. Poleg tega so dogovori med strankami občasni in časovno omejeni ter obsegajo le obrobna vprašanja.

oooooooooooooooooooooooooooo

Protislovenska obrazložitev zakonskega predloga

13. oktobra preteklega leta je bil končno predložen poslanski zbornici zakonski osnutek deželne sveta Furlanije - Julijske krajine o zakonskih določilih za zaščito narodnih in jezikovnih manjšin, ki ga je deželni svet odobrila že spomladi istega leta. Že dejstvo, da je poteklo šest mesecev od trenutka, ko je bil ta zakonski predlog izglasovan, do trenutka, ko je bil vpisan med uradne dokumente poslanske zbornice, nas prepričuje, da pristojni organi, deželna in osrednja vlada, niso bili preagili. Zato se sprašujemo, ali bo ta zakonski predlog sploh prišel v razpravo v pristojni komisiji in v poslanski zbornici, še preden bo parlament razpuščen leta 1968.

Kot je običajno pri vseh zakonskih predlogih, vsebuje tudi ta obrazložitev, ki utemeljuje predlagane določbe za spremembo kazenskega zakonika. Nihče ne bi imel nič proti kakršni koli obrazložitvi, saj ima vsak pravico, da svoje predloge utemeljuje kot hoče. A ta zakonski predlog je bil predložen v imenu deželnega sveta Furlanije - Julijske krajine, saj so ga izglasovale vse politične skupine razen PLI in MSI. Zaradi tega se čudimo, da vsebuje obrazložitev nekaj misli, ki jih komunisti ne odobravajo in mečejo čudno luč na vso zadevo.

V drugem odstavku obrazložitve se namreč pravi: »Pričujoča pobuda noče biti niti opravičilo niti prikrivanje odgovornosti tistih, ki so zagrešili znana krvava dejanja iz leta 1945, zaradi katerih ni mogel deželni svet izraziti svoje obžalovanje in strogo sodbo: to, čeprav ni mogoče drugače kot opomniti oboževalce fašizma, da je prav tedanja napačna politika italijanske vlade pravzaprav nudila razlog, da so se hoteli obsodbe vredni dogodki

Drama s sodobno tematiko: „Ne vedno kakor lastovke“

Pretekli četrtek je bila v Kulturnem domu v Trstu krstna predstava drame »Ne vedno kakor lastovke«, ki jo je napisal Filibert Benedetič. Ta drama obravnava zelo aktualno problematiko slovenske narodnostne skupnosti v naši deželi; boje za obstanek na rodni zemlji; boje za delo in pravico, pa tudi neuspehe teh bojev, ki često silijo človeka skoraj k obupu; zlom idealov, beg v tujino in ponižanja.

Avtor sam, ta mnogo obetajoči književnik, ki živi in dela v Trstu ter neposredno spremlja vse dogajanje pri nas, predstavlja svoj dramski prvenec s temi besedami:

»Kako povedati dramatičnost sodnjega življenja, kako izraziti pojem našega izrednega položaja v sodobni tako imenovani potrošniški civilizaciji? In dalje: »Zlom idealov in tragedija krvavega narodnega davka brez katarze sta v našem človeku ohromila domorodno ljubezen nacionalne bitnosti. (Tu verjetno misli na Benečijo! Op. uredn.) Tako je za našega človeka brezup gibal slehernega notranjega življenja; komaj hoče objeti sočloveka, že obtiči, nemočen v usodi, ki mu je po nekem naključju prisojena. Potem pridejo porazi in spet porazi, dokler se človek ne znajde pred tragično alternativo obstanka ali bega. Toda ob neizpod-

bitnem dejstvu svoje pripadnosti se mora človek odločiti za svojo bitnost. Ko pa se za to odloči, bo moral to tudi drago plačati. V tem je največja tragika.

Kako oživiti preteklost med osamljenimi in za življenje prevaranimi ljudmi? Kje so ideali ponosa osleparjenih borcev? Kako daleč od nas so že trupla naših najboljših sinov? Zakon eksistence ne pozna usmiljenja in preteklosti ni več.

Drama »Ne vedno kakor lastovke« je drama o naših ljudeh, ki morajo zapuščati svojo zemljo, ker jim ta ne more več dati življenja; zaman jih kliče nazaj nagon, ki lastovke sicer priklječe vsako pomlad nanovo v domov.

Res, drama »Ne vedno kakor lastovke« je drama naših ljudi. Ne da bi se spuščali v podrobnejšo analizo, v strokovno oceno, priznavamo, in to brez ovinkov, da je zamisel posrečena, še bolj pa bi bila posrečena, ako bi v njej zasledili perspektive za izhod iz sedanjih tragike, vero v vedrejšo prihodnost. Navkljub vsemu nam je vera v to neobhodno potrebna!

Režiser Jože Babič je dramo zelo posrečeno opestril in obogatil. Zlasti posrečeni so filmski vložki, ki delo kot tako spreminjajo ne le v protest proti obstoječi stvarnosti na naši zemlji, temveč tudi v protest proti vojni, zlasti v Vietnamu.

Tudi glasba Aleksandra Vodopivca ter sodelovanje »Fansov« izpopolnjujejo tako avtorjeve kot režiserjeve zamisli.

Igralci Slovenskega gledališča so tudi s tem, v mnogih pogledih ne-lahkim dramskih delom, še enkrat potrdili, da so pravi umetniki.

V nedeljo še ena ponovitev Benedetičeve drame

Slovensko gledališče v Trstu sporoča, da bo prihodnja predstava drame »Ne vedno kakor lastovke«, ki jo je napisal Filibert Benedetič in režiral Jože Babič, v nedeljo, 5. marca ob 16. uri.

Srečanje absolventov trgovske akademije

Pripravljalni odbor Združenja absolventov Slovenske trgovske akademije v Trstu nam je poslal naslednje sporočilo s prošnjo, da ga objavimo:

»Absolventi Slovenske trgovske akademije bomo, čeprav z zamudo, praznovali 20-letnico obstoja naše šole v obliki srečanja vseh bivših dijakov in profesorjev. Ob tej priložnosti bomo tudi ustanovili združenje, čigar namen bo nuditi absolventom možnosti strokovnega izpopolnjevanja ter medsebojne pomoči.

Pobuda je naletela na velik odmev ter ugoden sprejem med velikim številom absolventov, ki so v teh dvajsetih letih dokončali »Trgovsko« in se potem zaposlili v raznih poklicih doma.

Konec učenja je v mnogih primerih pomenil tudi prekinitev vezi med samimi absolventi ter med njimi in šolo, kar je bilo v škodo prizadetih in skupnosti, v kateri živimo. Zato bo naloga ustanovljajočega se združenja, da izpopolni to vrzel in v okviru strokovnega in družabnega delovanja zbere pod skupno streho vse absolvente Slovenske trgovske akademije.

KAREL SISKOVIC

Družabno srečanje bo 16. marca v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu in nanj že sedaj opozarjamo ter vabimo vse kolege.»

Iz goriške pokrajine

Odložitev poobčinjenja avtobusne službe v Gorici

Deželna svetovalca KPI Bergomas in Jarc sta pred nedavnim predložila pristojnemu deželnemu uradu vprašanje, da bi zvedela za razlog, zaradi katerega je sredinsko-levičarska uprava v Gorici odložila poobčinjenje mestne avtobusne službe. Iz odgovora, ki sta ga pred kratkim prejela je razvidno, da je omenjena občinska uprava utemeljevala svoj sklep, meneč, da bo prejela od dežele prispevek za nakup novih vozil. Tega prispevka pa ne more prejeti — tako namreč velja deželni zakon — dokler nima omenjene avtobusne službe v svojih rokah. Goriška občina mora torej najprej poobčiniti mestno avtobusno službo in šele nato lahko vpraša za deželni prispevek.

Kakšne bodo posledice šestmesečne odložitve poobčinjenja mestne avtobusne službe?

Prvo, kar želimo poudariti je to, da bodo te posledice občutili goriški davkoplačevalci, v prvi vrsti manj imoviti ljudje. Občina bo namreč morala povrniti podjetju Ribi, ki trenutno upravlja prevozno službo v mestu, ves deficit. Tako

razrili nekatere odseke glavne ceste v Sovodnjah, ki je bila asfaltirana komaj pred nekaj meseci. Zato so domačini nejevoljni

Športno igrišče v Štandrežu

Občinski svet v Gorici je odobril predlog za zgraditev športnega igrišča v Štandrežu. Zgradili naj bi ga s prispevki dežele. To je prvi rezultat srečanja štandreških športnikov s predstavniki svetovalskih skupin in z odbornikom za šport.

Novo športno igrišče naj bi stalo 50 milijonov lir. Večji del te vsote bi bil porabljen za odkup zemljišča in ureditev igrišča.

Sedaj gre za to, da se obljuba, ki jo je dal na omenjenem srečanju s predstavniki svetovalskih skupin in pred igralci «Juventine» odbornik Agati, ne pozabi.

Razdeljevanje podpore šolarjem v Doberdolu

Preteklo soboto je bilo v občinski sejni dvorani v Doberdolu razdeljevanje podpor in prispevkov za prevozne stroške študentom srednjih šol in učencem osnovnih šol doberdolske občine, na podlagi deželnega zakona št. 19. Podpore je dobilo 39 študentov srednjih šol in 13 učencev iz Poljan, Devetakov in Bonetov, ki se z avtobusom vozijo v oddaljeno osnovno šolo v Doberdolu odnosno v Palkišče.

Zupan Andrej Jarc se je zahvalil občinskim svetovalcem, predstavnikom oblasti in staršem za udeležbo. Poudaril je, da te podpore ne krijejo niti zdaleč vseh stroškov, ki jih imajo starši s šolanjem svojih otrok. Občinska uprava je zaprosila deželno vladu za prispevek v znesku 2. milijonov 800.000 lir. Dobila pa je samo 900.000 lir, kar je premalo posebno še zato, ker doberdolska občina ne razpolaga z zadostnimi finančnimi sredstvi. V ta namen je doberdolska občina dala za podpore učencem in dijakom 160.000 lir.

„Integracija allogenov“

V torek, 14. februarja je «Gazzettino» poročal o zboru socialistov PSI-PSDI iz Gorice in sicer v zvezi z govorom pokrajinskega tajnika Tomassicha. Naslov sestavka je zvenel tako: «Zgodovinsko dejstvo — uspeh levega centra integracija tujerodcev» (Allogeni).

Naj tako pojasnimo nekaj: dr. Tomassich ni nikoli izjavil nič sličnega. Njegove besede so bile drugačne. A ker je «Gazzettino» neuradno glasilo DC se splača opozoriti na način, kako se še danes v nekaterih krogih govori o vprašanih manjšini. Kdo so ti «allogeni»? Mlajšim bralcem priporočamo, naj se pozanimajo pri starejših, tistih, ki so služili v vojski za časa fašizma, ko so Slovence iz naših vasi uvrščali v «truppe allogene» (kar je zanje pomenilo tudi «dvomljiv element») in pošiljali jih na Sardinijo in na Sicilijo. No, za «Gazzettino» smo Slovenci še vedno «allogeni», dvomljivi, in uspeh levega centra naj bi bil, da so nas «integrirali»! Kje pa je politika priznanja naših narodnih pravic, o katerih se tako radi razpisujejo nekateri poborniki levega centra?

Se zadnja ugotovitev: tovariši iz goriške PSU niso protestirali pri «Gazzettinu» zaradi članka. Po našem je to zgrešeno. Dokazuje namreč pomanjkanje tenkočutnosti, ki bi jo (tudi po združitvi) socialisti morali imeti!

S tržaškega ozemlja

Občni zbor Kmečke zveze

V nedeljo je bil v Trstu občni zbor Kmečke zveze. Na njem so proučili številna kmečka vprašanja, začrtali smernice za bodoče delo ter izvolili novo vodstvo organizacije.

Občnega zbora KZ se je udeležilo tudi zastopstvo Zveze malih posestnikov. V njenem imenu sta delegate pozdravila tovariša Dušan Kodrič v slovenščini in Scheriani v italijanščini.

Tov. Dušan Kodrič je v svojem pozdravnem nagovoru poudarjal zlasti pomen enotne dejavnosti kmečkih naprednih kmečkih organizacij in skupnih prizadevanj za reševanje vprašanj kmetijstva, pri obrambi razlaščenec, za reševanje problemov cvetličarstva in vrtnarstva. Naglasil je tudi potrebo po okrepitevi akcij za rešitev perečega vprašanja bolniške blagajne in tudi za to, da bodo kmetje v večji meri deležni državnih prispevkov. Svoj govor je tov. Dušan Kodrič zaključil rekoč: «Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov skupno delujeta, bolje pa bi bilo, ako bi imeli eno samo enotno in močno organizacijo. Prepričan sem, da izražam mnenje vsem kmetov, ko s

lja živinoreja, kateri je treba dati možnost, da se obdrži in da se specializira. Ugotavlja pa se, da kljub raznim zakonom in investicijam za razvoj živinoreja nazaduje. V letih od 1956 do 1965 je padlo število goveje živine od 4492 na 3301. To je tudi razumljivo, saj prejemajo živinorejci za mleko 20 lir pri litru manj, kot pa jih samo stane. Zato je potrebno, da se zviša cena mleka v hlevu, da se pomaga živinorejcu, da se zmanjšajo proizvodni stroški tudi s pomočjo združnih oblik tako pri proizvodnji kot pri prodaji.

Sožalje

Po dolgi in mučni bolezni je pretekli teden umrl tovariš Ivan Ludivisi-Udovič iz Plodnjerja. Pokojni je bil v svojem okolju poznan kot zaveden antifašist in kot tak je bil tudi čislán. Že mlad je vstopil v Komunistično partijo, kateri je ostal zvest do smrti.

Sekcija KPI v Podlunjerju izraža sožalje žalujočim svojcem Sožalju se pridružuje tudi «Delo».

☆

Tovarišu Jordanu Martinistu, zvestemu raznašalcu našega tiska, njegovim bratom in sorodnikom izreka tržaška federacija KPI najgloblje sožalje od izgubi drage mame Lucije. Sožalju se pridružuje tudi «Delo».

V počastitev spomina svoje mame daruje sin Jordan 1000 lir za «Delo».

Vprašanje odstranjevanja smeti

Tržaški občinski svetovalec Giuseppe Muslin je poslal županu pismo zahtevo, naj obvesti občinski svet o razvoju vprašanja odstranjevanja oziroma predelave smeti. V pismu pripominja, da se je o tej zadevi sicer dosti govorilo tudi med zadnjo predvolilno kampanjo, da pa je po volitvah vse utihnilo. Tov. Muslin ponovno predlaga, naj se sestavi posebna komisija, ki naj prouči zadevo, izdelala ustrezne predloge ter jih predloži občinskemu svetu.

Protest iz Bazovice

Tržaški občinski svetovalec Lucjan Padovan je poslal županu pismo, v katerem ga opozarja, da so prebivalci Bazovice zelo nezadovoljni, ker na občinski izpostavi (delegaciji) v Bazovici ni funkcionarja, ki bi obvladal slovenski jezik.

Tovariš Padovan poudarja, da je velika večina prebivalcev Bazovice slovenske narodnosti in da bi zato moral biti na tamkajšnji občinski izpostavi funkcionar, ki bi obvladal slovenski jezik.

Naš svetovalec je županu tudi sporočil, da prizadeti prebivalci v Bazovici nabirajo podpise pod spomenico, ki protestira proti krivici, ki se dogaja ter zahteva, naj mesto občinskega delegata v Bazovici prevzame človek, ki obvlada slovenski jezik.

Koncert Slovenskega okteta

Glasbena Matica priredi v soboto, 4. marca ob 21. uri v tržaškem Kulturnem domu koncert slovitnega Slovenskega okteta iz Ljubljane, ki ga sestavljajo pevci: Danilo Čadež, Rudolf France, Božo Grošel, Marij Kogoj, Tone Kozlevčar, Dragiša Ognjanovič, Marijan Stefanovič in Andrej Štrukelj.

Prodaja vstopnice v Tržaški knjižnici in eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

Kulturna prireditev PD „Ivan Cankar“

Dramska skupina prosvetnega društva «Ivan Cankar» (Sv. Jakob v Trstu) je naštudirala in z velikim uspehom uprizorila dramo «Kocke v kocki». V igri nastopajo: Jurij Kuferzin, Stojan Colja, Ivan Verč, Vojka Lavrenčič, Mara Rogelja, Boris Gombač, Ana Mikulus in Sergej Verč, ki je igro napisal in režiral. Krstne predstave, ki je bila preteklo soboto, se je udeležilo veliko število ljudi. Navdušeni so bili nad delom in izvajanjem. Tembolj so bili navdušeni tudi zato, ker so igro in vse, kar je z njo združeno, pripravili sami člani mladinske dramske skupine.

K velikemu uspehu jim iskreno čestitamo.

Ponovitev igre bo v dvorani prosvetnega društva «Ivan Cankar» (Ul. Montecchi 6/IV.) danes, 3. marca ob 21. uri.

Nadaljevanje

Diskusija

jajo iz politike demokristjanov. Zato vabimo in bomo vabili Slovence, naj se borijo za rešitev načelnih vprašanj, skupaj z vsemi silami, ki so sposobne boriti se na tem področju. Tovariš Pittoni bi moral dokazati, da v tem ne išče našega namišljenega «nediskriminiranega revindikacionizma». Novemberski volilni izidi so zelo poučni.

Toda za to, da bomo združeno napredovali je treba ovreči diskriminacijo, izum, ki ga je sfabriciral levi center. Drugače se stvari ne bodo spremenile, kot se v bistvu niso spremenile s tem, da so dobili socialisti enega odbornika slovenske narodnosti v tržaški občini, saj tudi tovariš Pittoni v svojem intervjuju priznava — in je morda dobro znamenje — da «Slovinci ne morejo biti zadovoljni samo s to pridobitvijo...»

Španija

banje. Zanj so državljanska vojna in protislovja, iz katerih se je porodilo, že stvar preteklosti. Novosindikalno gibanje teži združiti španske delavce na podlagi njihovih današnjih skupnih interesov. To je prav zanimivo nedavno ugotovil tudi katoliški časopis «Madrid»: «Delavci ne verjamejo več v mit korporativističnega integracionizma. Vedo, da živijo v pluralistični in «razredni» družbi... Zato se začnejo zavedati, da lahko rešujejo svoje probleme samo v specifični delavski množični akciji, v ustvarjanju zares delavskih gibanj. Zato ni nič čudnega, če je v taki, marsičem spremenjeni situaciji, biskopski industrijalec vzkliknil, da bi bili delavci dobri in mirni, če bi ne bilo «tistih katoliških agitatorjev, ki jih hujskajo». Proglasiti nekoga preprosto za komunista — tujeja agenta, to ni zdaj nič več učinkovito, komunisti pa si skupaj s sindikalnimi borci drugačnega prepričanja, zlasti z levimi katoliki, pridobivajo velik javni ugled in vpliv v vsakodnevnem ognju delavskih bojev.

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
List izhaja dvakrat na mesec
Celoletna naročnina 1000 lir
Direktor Marija Bernetič
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Uredništvo in uprava:
Trst - Ul. Capitolina 3 - Telef.
44-046; 44-047
Tisk: Tip. Riva - Trst - Ul.
Torrebianca 12

Prešernova proslava

Slovenska prosvetna zveza priredi v nedeljo, 5. marca ob 16.30 v Prosvetni dvorani v Gorici (Korzo Verdi 13), Prešernovo proslavo. Na sporedu je nagovor in pevski koncert. Nastopili bodo sledeči pevski zbori: «Srečko Kosovel», Ronke; «Jezero», Doberdob; «Oton Zupančič», Standrež; «Briški grič», Steverjan; «Kras», Dol-Poljane; «Vesna», Kriz pri Trstu in zbor iz Velikega Repna.

namreč veleva obstoječa pogodba s tem podjetjem. Skoraj gotovo je, da bo goriška občina na tak način po nepotrebnem zapravila vsaj šest milijonov lir. Ta denar bo prišel seveda iz žepov goriških občanov! So pa še druge posledice, ki jih bodo v prvi vrsti občutili tisti, ki se poslužujejo mestnih prevoznih sredstev. Znana stvar je, da sedanja služba ne odgovarja zahtevam prebivalstva in da so številni mestni predeli slabo povezani z avtobusnimi progami. Zlasti so prikrajšani delavski predeli in pa tovarne. Pa tudi Pevma, Oslavje in Sovodnje, ki nimajo prave povezave z mestom, bodo še naprej prizadeti.

Taka so torej dejstva.

Ob ugotavljanju vsega tega si dovoljujemo pripomniti še to: Kaže, da sedanji občinski odbor levega centra nima prave volje za poobčinjenje mestnih prevozov ali pa ni sposoben tega storiti.

Posledice vojaških služnosti

V «Delu» z dne 13.1.1967 smo poudarili, da se v goriški pokrajini glede vojaških služnosti ni nič izboljšalo. Kot primer smo navedli graditev vojaških objektov na Krasu, podreditev novih področij vojaškim služnostim in protest občinskega sveta v Zagraju, ki je zahteval odpravo streljšča na območju zagrajske občine.

V drugi polovici preteklega meseca so bili vojaški manevri na območju sovodenjske občine. Na «Produ» so težki vojaški oklopniki povzročili precej škode na travnikih in deteljščih. Nekaterim domačinom pa so dobesedno uničili tudi nasade špargljev. Oklopniki so, tudi

tega mesta izrekam željo po taki enotni organizaciji.»

Glavno poročilo na občnem zboru je podal tov. Lucian Volk. Ta je med drugim podčrtal, da so razlastitve za slovenskega kmeta boleč problem in da se tega Kmečka zveza v polni meri zaveda, zato se je vselej z vso vnemo zanimala za zaščito pred krivičnimi razlastitvami in za pravično odškodnino. «Spomnimo se samo borbe za ohranitev vrtnarstva na Kolonkovcu — je dejal tov. Volk — in tamkajšnji vrtnarji so lahko pričali, kako je bila dolga in nelahka ta borba; spomnimo se pomoči, ki so jo razlaščeni iskali in dobili pri nas ob vseh razlastitvah zadnjih let; nastopa organizacije ob uvedbi novega občinskega davka na porast vrednosti zazidljivih zemljišč spomnimo se posredovanj pri oblasteh.»

O perspektivah kmetijstva smo na občnem zboru KZ izvedeli naslednje:

Izključno s kmetijstvom se na Tržaškem bavi samo 808 družin s približno 2.000 člani. 60 odst. kmetov je že prekoračilo 50. leto starosti. Bližina mesta kmetijstvu z ene strani koristi, po drugi strani pa škoduje. Koristi zato, ker lajša prodajo pridelkov na mestnem trgu, škoduje pa zato, ker so zemljišča podvržena razlastitvam, ker mesto odtega mlado delovno silo in ker nedeljski izletniki povzročajo kmetom mnogo škode. Stanje narekuje specializacijo kultur, intenzivno obdelovanje zemlje in tudi združništvo. Toda vse to zahteva strokovno usposobljenost zlasti mladine in nji je treba posredovati ustrezno strokovno znanje.

Več kot polovica kmetijskega gospodarstva na Tržaškem predstav-